

Sokféle módon szervezheti az iskola a honismereti nevelés feladatait. Tantervek, tanórák részeként, a közismereti tárgyak kibővítésével, a helytörténeti adalékok településhez kötődő információival. A lényeg, hogy élményszerűbbé, átélhetőbbé tegyék a tanultakat. Teheti ezt az iskola önálló honismereti tantárgy vagy óra keretében. Ez ma az iskolai közösségnek a fenn tartóval egyetértésben a pedagógiai program részeként elfogadott döntésén múlik. Teheti továbbá nemcsak kötelező óratervi keretekben, hanem a tanrenden kívüli iskolai elfoglaltságok körében is: honismereti szakkörben, helytörténeti sétán, kiránduláson, iskolatörténeti gyűjtemény létrehozása során, a levéltár, a múzeum, a könyvtár lehetőségeinek megismerésével, a tárgyi emlékek, eszközök gyűjtése közben. A mai tantervi szabályozás erre lehetőséget biztosít, s a magam részéről azon vagyok, hogy a most vita alatt álló kerettantervekben ez a lehetőség ne csökkenjen, hanem az imént elmondott értékek miatt sokkal inkább kimondottá váljék.

A honismeret fontosságát bizonyítja, hogy az országos középiskolai tanulmányi versenyeken a történelmi tételek között évről évre legalább egy helytörténeti téma is szerepel. S azt látjuk, hogy egyre növekvő mértékben választják ezt a fiatalok. Az utóbbi időben ez a műveltségi terület előtérbe került a pedagógusképzésben, a pedagógusok továbbképzésében. Ennek megszervezése, támogatása, egységesítése – azt gondolom – a minisztérium feladata. A közoktatási modernizációs program keretében nemrég értékeltük ezt a témát, a honismereti oktatást segítő könyvek, programok létrehozására kiírt pályázatot. Ez a munka elhivatott pedagógus személyiségeket kíván. Nélkülük honismereti nevelés nem lehetséges. Hozzáteszem: csupán pedagógusokkal sem lehetséges, ezért a tanárok munkáját segítő intézményeket kell teremteni, támogatni.

A honismereti nevelésnek, a honismeret pedagógiájának nem az a lényege véleményem szerint, hogy tudományosabb legyen a tudománynál, hanem hogy alkalmas adjon az általam előbb elmondott nevelési értékek megvalósulására, az átélhető, élményszerű ismeretek szerzésére. Ha mégoly pontos, mégoly precíz lábjegyzetekkel, tudományos eszközrendszerrel pótolnánk az élményt, vennénk el az időt és az energiát, akkor – azt hiszem – nem a legjobb irányban haladnánk a honismeret támogató, oktatást segítő kiadványokkal.

Ne feledjük: ezek a könyvek önmagukban eszközök csupán. Ezek a kiadványok önmagukban, eleven iskolai gyakorlat és pedagógus nélkül, holt tárgyak. Azt kell hogy szolgálják, hogy az iskolában az itt jellemzett honismereti munka, ez a pedagógiai éthosz *működhesen*. És akkor jó a könyv, ha ezt képes szolgálni. Ha ez elmarad, akkor bármilyen jegyzetek, mellékletek, bibliográfiai utalások találhatóak is bennük, a polcokon fognak porosodni. Hogy ez ne így legyen, hogy bennük legyen a pedagógiai, a személyiséget gazdagító érték, ezt kérem önöktől.

Ehhez kívánok mindannyiuknak jó munkát.

Pokorni Zoltán

Honismeret a kiskunfélegyházi iskolákban¹

Tisztelt Miniszter Úr! Elnök Úr!

Kedves Vendégek, Hölgyeim és Uraim!

Nagy tisztelettel köszöntöm Önöket a Honismeret az iskolában című konferencia alkalmából, Kiskunfélegyházán a Városháza dísztermében.

Kiskunfélegyháza több száz éves város, nagyon gazdag történelmi és kulturális értékekkel rendelkezik. 1999-ben ünnepelte várossá nyilvánításának 225. évfordulóját, ugyanis 1774. február 4-én Mária Terézia mezővárosi rangot adott a városnak. Félegyháza itt az Alföld közepén, a Duna-Tisza közén a környék meghatározó települése volt, s nagy vonzáskörzettel rendelkezik napjainkban is.

¹ Elhangzott 1999. október 15-én, a témával foglalkozó honismereti tanácskozás megnyitójaként.

Kiskunfélegyháza városa 1998-ban adta ki Helyismereti Tankönyvét, amit nagyon fontos dokumentumnak tartok a város életében is. Iskoláinkban, a könyvtárban és a közművelődési intézményeinkben a várost érintő történelmi és kulturális értékek mindig előtérben vannak. Elvártuk eddig is a pedagógusoktól, hogy amikor a tananyagban elérkeznek egy bizonyos személyhez vagy történelmi időszakhoz, akkor feltétlenül említsék meg annak félegyházi vonatkozású eseményeit, illetve kötődését.

Fontosnak tartjuk, hogy az iskoláinkban tanuló gyerekek tudják, Kiskunfélegyháza határában az autópálya építésekor nagykiterjedésű szarmata település nyomait találták meg a régészek. Ha a honfoglalásról tanulnak a félegyházi gyerekek, akkor tudják, hogy Kiskunfélegyháza határában milyen honfoglalás kori lelet vagy különböző tárgyi emlék van, mint pl. a kiskunfélegyházi tarsolyelem. Ha IV. Béláról tanulnak a gyerekek, tudják, hogy a kunokat, a jászokat IV. Béla magyar király telepítette a Kiskunságba, a Nagyunságba és a Jászságba. Ha a XIV. századról tanulnak, akkor tudják, hogy Zsigmond király okleveleiben található az első írásos emlékek, *Feledház* település elnevezéssel.

Sorolhatnám még a történelmi eseményeket, de meg kell említenem egy fontos időszakot, amikor meghatározó jelentőségű dolgok történtek a város életében. 1702-ben a kiskunok elvesztik szabadságukat, majd ezt követően gyűjtik a pénzt, hogy szabadságukat megváltsák. 1745-ben Mária Terézia aláírja a redemptiós (megváltás) törvényt, mely szerint a korábban elzárkosított jász kun területek ismét szabaddá váltak. Jó ha tudják az itt élő gyerekek, hogy elődeik 43 évig gyűjtötték a pénzt, hogy megválthassák szabadságukat, s ezt követően 1753-tól a Kiskun Kapitanyság székhelye Kiskunfélegyházára került.

Folytathatnám az irodalmi órákkal. Nagyon fontos az, hogy a félegyházi gyerekek más iskolák tanulóinál többet tudjanak Petőfi Sándorról, a költőről és a forradalmárról – mert mi félegyháziak mindig büszkén vallottuk, hogy Petőfi Félegyházán született. De említhetném Móra Ferencet az író, a muzeológust, vagy testvérét Móra Istvánt, akik ugyancsak büszkén mondták városunkat szülőhelyüknek.

A rajzórakra vagy a képzőművészeti órákra térve fontos, hogy tudják a félegyházi gyerekek: jelentős érték városunkban Holló László festőművész tevékenysége, Szántó Piroska munkássága, de hogy a szobrászokat se hagyjam ki, Kovács Ferencet és Morell Mihályt is meg kell említenem. Folytathatom a zeneórával, gondolva a Kiskunfélegyházi Ifjúsági Vegyeskar 50 éves fennállására, vagy az Ifjúsági Koncert Fúvószenekar hazai és nemzetközi sikereire. A testnevelési órákra is gondolva fontos az, hogy a város büszkélkedhet különböző sportágak világ-bajnokaival, Európa bajnokaival, olimpiai bajnokaival és különböző helyezésekkel.

Amiről eddig beszéltem az tulajdonképpen a helyi kulturális és történelmi értékek és a diákok lehetséges találkozása volt, de nagyon fontosnak ítélem meg azt is, hogy a városunk lakói is megismerjék Kiskunfélegyháza történelmi és kulturális értékeit és hagyományait. Erre jó alkalmat adtak az elmúlt években a városhoz kötődő évfordulók. 1993-ban az újratelepítés 250. évfordulója vagy a redemptióra emlékező ünnepségek. Ezek az alkalmak mindig rá tudják irányítani a figyelmet egy városi közösségben a helyismeretre és a honismeretre.

Örülök, hogy Kiskunfélegyháza helyet adott ennek a fontos konferenciának, s azzal fejezem be e köszöntőt, amivel a kiskunfélegyházi helyismereti tankönyv is kezdődik. A könyv mottója egy Csokonai Vitéz Mihálytól vett idézet, amely így szól:

*„Minden föld ugyan hazája
A jó embernek, való!
De mégis szülötte tája
Mindenneml’ előbb való!”*

Ficsór József